ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

«HISTORY OF THE ARMENIANS IN THE HOLY LAND»

Նոր է միայն որ առիթը ունեցանք ուշադիր կերպով աչքէ անցընելու երեք տարիներ առաջ Ս. Աթոռոյս Տպարանէն լոյս տեսած այս գիրքը, որ ուշագրաւ է մէկէ աւելի պարագաներով։ Հեղինակը՝ Գէորգ Հինգլեան, ասկէ առաջ ծանօթ էր ընթերցող հասարակութեան «Moments» խորագրուած քերթուածներու հաւաքածոյ իր գրքոյկով, ուր կարելի է հանդիպիլ երբեմն արուեստի զգայարանքով մեզի մատուցուած մտածումի փշրանքներու։ Պր. Հինգլեան այս անգամ իր մտածման մագնիսը դարձուցած է տարբեր կալուածի մը՝ որուն արգասիքն է անհատական 65 էջնոց այս գրքոյկը, լոյս տեսած մաքուր թուղթի վրայ, ճաշակաւոր տպագրութեամբ և լուսանկարներով։

Տասներչորս գլուխներու մէջ հեղինակը կը փորձէ ցոյց տալ ամուր կապը՝ որ գոյութիւն ունեցած է ընդմէջ Հայ ժողովուրդին և Քրիստոսակոխ այս Ս. Երկրին, քրիստոնէութեան առաջին դարէն մինչև մեր օրերը։ Յուդայի անապատին մէջ զարգացած ճգնաւորական կեանքին, Սրբատեղիներու շինութեան գործին և քրիստոնէական առաջին դարերու մշակոյթին ու քաղաքակրթութեան կերտումին մէջ իրենց պատուաբեր ու գնահատելի մասնակցութիւնը բերած են զաւակները մեր ժողովուրդին։

Տրամութիւն է հաստատել թէ իր դժբախտ ճակատագրին բերումով, Հայ ժողովուրդը, որ մէկն է աշխարհի հնագոյն ժողովուրդներէն և որուն բերած նպաստը քրիստոնէական ընդհանուր քաղաքակրթութեան ու մշակոյթին՝ ունեցած է միշտ իր պատուաբեր կշիռը, անծանօթ կը մնայ յաճախ մեծ ու յառաջադէմ ժողովուրդներու զանգուածներուն։ Գ. Հինգլեան և նման հրատարակութիւններով հրապարակ իջնող հեղինակներն են որոնք կը լրացնեն այս կարևոր պակասը, կատարելով Հայը օտարին լաւապէս ու ճշգրտօրէն ծանօթացնելու անգնահատելի բարիքը։

Կը շնորհաւորենք Պր. Հինգլեանը իր այս շնորհակալ աշխատութեան համար։

Գրքին ետևը կեցող պատկառելի ցանկը հայ և մանաւանդ օտար աղբիւրներու, որոնց դիմած է հեղինակը այս գործի պատրաստութեան ատեն, ապացոյցն է այն ազնիւ զգացումին և եռանդին՝ որ հեղինակինն է, երբ իր բազմաթիւ զբաղումներուն իրմէ խլած ժամերէն անդին մնացող սուղ պահերը գիտցած է օգտագործել, այսպիսի կարևոր ուսումնասիրութիւններով պարապելու։

Կը մաղթենք որ Գ. Հինգլեանի գրիչը շարունակէ արտադրել հայութեան անցեալին վրայ աւելի լոյս սփռող ու մեր պատիւը օտարներուն առջև բարձր բռնող այլ հրատարակութիւններ։

ԳԷՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ

Յ. — 1738ին, Ժողովածու, Ուռհայեցի Սահակի պատուէրով. — Ձեռ. Երևանի, թիւ 1953։

Ժ. — Յակոբ Վրդ. Սեբաստացի, Գրիչ, 1769–1770, օրինակած է.

1. — Խորհրդատետր, 1769ին. — Ձեռ. Ս. Յ. թիւ 2280։

2. — Խորհրդատետր, 1770ին. — Արտ. Արք. Սիւրմէեան, Ցուցակ Ձեռ. Հալէպի, Երուսաղէմ, 1935, էջ 393։

ԺԱ. — Մինաս Աբեղայ, Գրիչ, 1791ին օրինակած է Քարոզգիրք՝ Նալեան Յակոբ Պատրիարքի. — Ձեռ. Արմաշի, թիւ 134։

Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ

digitised by A.R.A.R.@